

EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ A MUNICIPIULUI ZALĂU ÎN CONDIȚIILE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE ÎN PERIOADA 1968—1985.

În contextul politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în țara noastră, factorul uman reprezintă elementul esențial care asigură progresul economic și social, care crează condiții optime de valorificare complexă a resurselor materiale.

Rod al politicii științifice a partidului nostru, a materializării indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, „au fost luate măsuri corespunzătoare în vederea asigurării unui spor demografic normal, realizării unei proporții juste de vîrstă a populației, menținerii tinereții poporului nostru”¹. În acest spirit se înscrie și Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la creșterea răspunderii organelor și organizațiilor de partid, organelor de stat și cadrelor medico-sanitare în înfăptuirea politicii demografice și asigurarea unui spor corespunzător al populației².

Opțiunea partidului cu privire la asigurarea dezvoltării echilibrate, armonioase a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, ca o condiție esențială a afirmării cît mai depline a principiilor socialismului, este cu pregnanță pusă în evidență și la Zalău, localitate care după anul 1968 și-a schimbat fizionomia economico-socială, cunoscînd an de an mutații calitative cu implicații deosebit de pozitive în viața materială și spirituală a locuitorilor săi.

În numai 5 ani de la reorganizarea administrativ-teritorială, cu ocazia vizitei de lucru efectuată la Zalău, la 28 octombrie 1973, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, consemna în „Cartea de onoare” a Zalăului următoarele: „În anii socialismului, ca urmare a politicii partidului de ridicare la o viață economică și socială înfloritoare a tuturor regiunilor țării, orașul Zalău a cunoscut o dezvoltare continuă, transformîndu-se într-un centru urban modern care oferă locuitorilor săi condiții tot mai bune de muncă și viață”.

¹ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, București, 1975, p. 92.

² Buletinul Oficial al R. S. România, Anul XX, nr. 18, Partea I, din 3 martie 1984.

Propunându-ne să prezentăm dinamica demografică a municipiului Zalău în perioada 1968—1985, trebuie, de la început, să arătăm că ea a evoluat pe fondul puternicei dezvoltări a forțelor de producție, a creșterii natalității și a nivelului de civilizație materială și spirituală a localității.

Puternicele mutații economice înfăptuite aici au determinat schimbări importante în atragerea și folosirea forței de muncă, concretizată în creșterea numerică a personalului muncitor, în distribuirea rațională a acestuia în ramurile și subramurile economiei.

În anul 1968, anul reorganizării administrativ-teritoriale a țării, Zalăul avea o populație de 15.645 locuitori, iar la mai puțin de 10 ani, cu ocazia recensământului populației din 5 ianuarie 1977 se înregistrau 31.923 locuitori,³ mai mult decât dublul populației consemnate în statistica anului 1968.

Creșterea masivă a populației în această perioadă s-a înfăptuit printr-un ridicat spor migratoriu, în primul rând și prin sporul natural, în al doilea rând. Sporul migratoriu pozitiv a fost determinat de marile obiective industriale care au fost construite și care au intrat total sau parțial în funcțiune în perioada 1968—1978, după cum urmează: Întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel, Întreprinderea de conductori electrici emailați, Întreprinderea de produse ceramice, Filatura de bumbac, Fabrica de produse lactate, Secția de scaune a I.P.L., Unitatea poligrafică, Complexul de valorificare a legumelor și fructelor.

Dinamismul pe care l-a cunoscut și îl cunoaște Zalăul în dezvoltarea sa, puterea industrială și nivelul de civilizație materială și spirituală înregistrat este viguros ilustrat de ritmurile medii anuale de creștere, superioare celor pe întreaga economie națională.

În Zalău strategia dezvoltării economice a avut influență directă asupra populației și tendințelor demografice producând mutații radicale nu numai în privința numărului de locuitori ci și în structura forței pe ramuri ale economiei, în structura socio-profesională prin apariția unor meserii noi, ca de oțelar, trefilator, izolator conductori electrici, filator, laminator și altele.

Paralel cu acestea au fost luate măsuri de ordine economico-social și sanitar, care au contribuit la întărirea familiei, la stimularea natalității, reducerea mortalității și creșterea duratei vieții omului. Dintre aceste măsuri trebuie menționate cele privind creșterea veniturilor nominale și reale ale oamenilor muncii, construcția de locuințe, dezvoltarea învățământului, ocrotirea sănătății și sporirea alocațiilor pentru familiile cu mulți copii, îmbunătățirea dotărilor edilitare gospodărești, creșterea gradului de urbanizare și civilizație.

Pentru argumentarea celor de mai sus, vom arăta că numai în deceniul 1971—1980 au fost construite și date în folosință în Zalău, un număr de 8.660 apartamente, menționând în această ordine de idei, pentru a cunoaște ritmul dezvoltării urbanistice, că în anul 1968 existau doar 16 apartamente.

Ca urmare a acestor prefaceri înnoitoare Zalăul avea la 1 iulie 1980 o populație de 40.296 locuitori, aproape de 3 ori mai mare față de anul 1968. Dinamica demografică a continuat pe coordonate mult superioare în cel de al 7-lea cincinal, consemnându-se în statisticile municipiului la 1 iulie 1985 o populație de 54.676 locuitori.

³ *Recensământul populației și locuințelor din 5 ianuarie 1977*, partea I, p. 9.

⁴ *Caietul statistic al municipiului Zalău* cap. II, p. 8.

Tabloul nr. 1

Mișcarea naturală și migratorie a populației din Zalău în perioada 1968–1985

— Date consemnate la 1 iulie —

Anul	Născuți vii	Decedați	Spor natural	Spor migratoriu	Căsătorii	Divorțuri	Populația Total
1968	426	136	290	163	143	4	15.645
1970	487	153	334	765	174	8	17.169
1975	827	143	684	1.897	360	38	25.595
1978	988	189	799	1.815	362	37	35.734
1980	1183	249	934	2.410	475	50	40.296
1982	1226	241	985	2.141	514	63	47.361
1983	1283	196	1087	2.135	509	77	50.108
1984	1360	264	1096	1.749	533	99	51.781
1985	1457	221	1236	1.715	503	115	54.676

Creșterea explozivă a populației după anul 1980 se datora atât sporului migratoriu determinat de obiectivele economice intrate în funcțiune și a celor în construcție, cât și sporului natural ce se realiza, mai ales pe baza creșterii indicelui de natalitate. Obiectivele industriale au atras la Zalău o populație tânără și matură ceea ce a dus la creșterea contingentului feminin fertil (de peste 60% în 1981) și în consecință la sporul natural de peste 1000 locuitori anual. „Fertilitatea feminină pune în evidență mai exact particularitățile „producției de vieți” deoarece nașterile sînt raportate la populația feminină de vîrstă fertilă, singura implicată în fenomenul demografic al nașterilor”⁵.

Fără îndoială aceste aspecte au fost determinate de măsurile ferme de politică demografică, de stimulare a natalității, a măsurilor medico-sanitare și nu în ultimul rînd de condițiile materiale superioare pe care le oferă Zalăul locuitorilor săi.

În esență, politica noastră demografică este natalistă, de stimulare a natalității și de asigurare a unui spor demografic corespunzător.

Un aspect important cu implicații nu numai de dinamică demografică ci și social-economice este cel legat de cunoașterea structurii pe sexe a populației. În toată perioada menționată în prezenta lucrare, predominantă a fost populația masculină. De fapt, numărul persoanelor de sex masculin a fost sensibil superior celui feminin. Cunoașterea acestor aspecte este necesară în activitatea de planificare, în vederea asigurării locurilor de muncă pentru ambele sexe și întreprinderea fenomenelor demografice în perspectivă.

Important de reținut este și faptul că pe total județ populația pe sexe este echilibrată, timp în care în municipiul Zalău sînt create mai multe locuri de muncă pentru bărbați, iar în celelalte trei orașe, dezvoltarea industriei se bazează pe industrie ușoară, cu pondere locuri de muncă pentru femei.

Cunoscînd că „omul constituie factorul determinant al progresului economico-social”⁶, că forța de muncă reprezintă unul din factorii esențiali ai creșterii economice și progresului social, structura pe sectoare și ramuri a populației ocupate prezintă o importanță deosebită.

⁵ V. Trebici și I. Hristache, *Demografia teritorială a României*, București, 1986, p. 93.

⁶ N. Ceaușescu, *Cuvîntare la Conferința mondială a populației 19 august 1974*, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, 10, București, 1974, p. 557.

Tabelul nr. 2

Structura pe sexe a populației Zalăului în perioada 1968—1985

Date consemnate la 1 iulie

Indicatori	1968	1970	1975	1978	1980	1982	1983	1984	1985
Populația totală	15645	17169	25595	35734	40296	47361	50108	51781	54676
Sex masculin	7902	8684	12955	18215	20721	24118	25438	26024	27467
Sex feminin	7743	8485	12640	17519	19575	23243	24670	25757	27209

Pornind de la constatarea că „resursele de muncă și perspectiva populației ocupate reprezintă 480—520 de persoane la 1000 de locuitori”⁷, se poate aprecia că în economia Zalăului, populația ocupată reprezintă peste 70%.

Structura pe sectoare și ramuri a populației reflectă nivelul de dezvoltare economico-socială, productivitatea muncii sociale și în final nivelul de trai și civilizație. Această structură s-a conturat odată cu intrarea în funcțiune a noilor obiective și capacități de producție din cincinalul 1981—1985, cum sînt: Laminorul de țevi și Trăgătoria de la Întreprinderea de Țevi, Întreprinderea de Anvelope, Integrata de in, Fabrica de prefabricate, Fabrica de pîine, Întreprinderea Electrocentrale, Secția de fittinguri de la Întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel, Întreprinderea de stat „Avicola”, Întreprinderea de nutrețuri combinate și alte capacități, care au determinat nu numai creșterea numerică ci și calitativă a personalului muncitor, aspect esențial în condițiile revoluției tehnico-științifice.

Cifrele de mai jos scot în evidență faptul că forța de muncă ocupată în industrie a crescut în perioada 1968—1985 de aproape 5 ori. Cele mai însemnate

Tabelul nr. 3

Structura populației ocupate pe principalele ramuri ale economiei

Indicator/anul	1968	1970	1975	1980	1982	1985
Total — din care:	100	100	100	100	100	100
Industrie	12,1	11,7	41,7	38,3	48,7	55,1
Construcții	2,4	4,7	12,5	26,1	14,5	8,6
Agricultură	45,2	38,0	7,8	3,9	4,0	3,2
Silvicultură	3,3	4,4	1,4	0,9	1,1	1,0
Transporturi	5,0	6,4	6,8	5,5	6,4	5,6
Telecomunicații	1,5	3,5	1,9	1,3	1,4	1,4
Circulația mărf.	3,5	6,6	7,7	8,7	9,7	9,0
Gosp. comunală	2,1	3,8	8,0	4,8	4,4	4,7
Învățămînt-cult.	4,3	4,5	4,6	4,3	4,1	4,0
Ocrot. sănătății	2,2	2,8	3,3	3,5	3,5	3,7
Administrație	2,7	2,8	0,8	1,1	1,1	0,9
Alte ramuri	15,7	10,8	3,5	1,6	1,1	2,8

⁷ Repartizarea teritorială a industriei, București 1977, p. 98.

Tabelul nr. 4

Structura populației după vîrstă în Zalău — 1985

Sexe	Grupe de vîrstă					
	0—14	15—19	20—44	45—59	peste 60	Total
Bărbați	8.745	1.780	12.943	2.850	1.149	27.467
%	50,22	50,23	50,19	54,86	42,33	50,27
Femei	8.666	1.763	12.870	2.345	1.565	27.209
%	49,78	49,77	49,85	45,14	57,67	49,76
Total	17.411	3.543	25.813	5.195	2.714	54.676

creșteri înregistrîndu-se în construcții, circulația mărfurilor, iar numărul persoanelor ocupate în agricultură a scăzut simțitor.

Zalăul în anul 1985, devenise un important centru industrial al țării, a cărui produse dețineau o pondere însemnată în circuitul de valori materiale.

Modernizarea aparatului de producție și promovarea largă a progresului tehnic au dus la modificări calitative în structura personalului muncitor, așa cum am mai arătat, atribute fără de care nu era posibilă introducerea în fabricație a unor produse de înaltă tehnicitate și competitivitate, asimilarea unor produse cu consumuri reduse de materii prime, materiale, energie și combustibil.

Obiectivele politicii demografice la Zalău, integrate în politica economico-socială a țării, au urmărit să realizeze o dezvoltare armonioasă a populației, o îmbunătățire sistematică a caracteristicilor calitative și cantitative ale acesteia, asigurînd o structură armonioasă și din punct de vedere a vîrstelor pentru menținerea tinereții și vigoriei locuitorilor.

Analizînd tabelul de mai sus, deducem că peste 80% din populația municipiului Zalău este tînără. Pe bună dreptate Zalăul este denumit „platformă a tinereții” ceea ce îi conferă o bună perspectivă de dezvoltare economico-socială, de progres și civilizație.

Dinamica demografică a Zalăului va fi și în continuare strîns legată de dezvoltarea forțelor de producție deoarece așa cum se arată în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. „Va fi promovată cu consecvență politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, de ridicare economico-socială a tuturor județelor țării, în vederea creării unor condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei”. Pe baza dezvoltării generale economico-sociale a țării, a amplului program de măsuri privind întărirea familiei, creșterea natalității, ocrotirea mamei și copilului, se estimează cu populația totală a țării va ajunge în anul 1990 la 24 milioane locuitori⁸.

În acest context un recent studiu bazat pe prevederile planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, condițiile de muncă și viață existente apreciază ca paralel cu dezvoltarea tuturor domeniilor de activitate populația municipiului Zalău să crească pînă în anul 1990 la circa 65 mii locuitori, iar în anul 2000 să se situeze aproximativ la nivelul a 70—75 mii locuitori.

IOAN MUREȘAN

⁸ Directivele celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., București, 1984, p. 48.

**THE DEMOGRAPHIC EVOLUTION OF THE TOWN ZALĂU UNDER THE
CONDITIONS OF ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT IN THE PERIOD
1968—1985**

(Summary)

The demographic dynamics of Zalău evolved between the years 1968—1985 on the background of a vigorous development of the productive forces, growing natality and increasing material and spiritual civilization level of the town.

In the year 1968 Zalău had 15.645 inhabitants, while less than 10 years latter, one could register 31.923 inhabitants on the occasion of the 1977 census.

As a consequence of the putting into commission of the main factories and units that attracted an important amount of work force, as a consequence of the increasing birth rate Zalău's population consisted in 1980, July, 1 st of 40.296 and in 1985 of 54.676 people.

The prospective studies show that Zalău's population will increase approximately to 70—75 thousand inhabitants till the year 2000.